

Inleiding

Gainsbourg had alle kenmerken van een ordinaire zatlap, een geel aangevreten kettingroker, een vrouwenhater, een opportunistische provocateur. Hij stal als de raven melodieën, hele songs van anderen moesten eraan geloven. Hij weigerde stevast medewerkers te crediteren, schold collega's publiekelijk uit, schoffeerde Whitney en alleman en dacht dat de evenaar door zijn gat liep. Het was zijn wereld en de anderen leefden er tot hun scha en schande in. Op het potsierlijke en het zielige af. Hij werd een karikatuur van zichzelf. 'Tegelijk angstaanjagend en meelijwekkend', zo omschreef Serge Gainsbourg – als zevenjarig knaapje – de door cocaïne en alcohol gemolesteerde chansonière Fréhel na een toevallige ontmoeting (*une rencontre de trottoir*). Die profetische woorden zijn hem meer dan vijftig jaar later zelf op het lijf geschreven. En toch ... ondanks al deze weinig flatterende eigenschappen was Gainsbourg een en al pudeur, de innemendheid zelve, gesofisticeerd, nooit gratuit, gedisciplineerd, zijn woord getrouw, delicaat, grenzeloos creatief en gul. In de jaren 1980 haalde hij elke vrijdag samen met zijn vriend en huisbewaarder Jean-Pierre Prioul bij de bank 5.000 francs (huidige waarde: 1.500 euro) op om uit te delen. Muzikanten en arrangeurs stonden in de rij om met hem aan de slag te gaan. Collega's vochten om zijn diensten als tekst- en songschrijver. Met zijn Slavische charmes, zijn verlegenheid, zijn tristesse, zijn oprechtheid, zijn eruditie en zijn fantasie veroverde hij hart na hart, en niet alleen dat van de mooiste vrouwen. Toch maakte Gainsbourg ook vele slachtoffers. Hij telde zijn vrienden op de linkerhand van Django Reinhardt (op drie vingers dus), maar werd niettemin verkozen tot de meest geliefde Fransman. Hij verzoende contrasten en versleet een leven of negen. Hij was niet voor één gat te vangen. 'Brel is beter, maar ik ben breder', waren zijn woorden. Gainsbourg was een geveer die niets werd vergeven. En dat is typisch voor mensen die hun eigen weg gaan. Je bent pro of contra, er is geen

tussenweg. *'Je suis resté intact'*, wist hij op 't eind, tot spijt van wie het benijdt.

Zijn weg wordt in dit boek in kaart gebracht. Geen in gewoonte vereiligd, verstoofd of doodlopend pad, maar een opzienbarend parcours. Voor wie het ten einde volgt, heeft hij een boodschap: *'Une chose entre autres, que tu ne sais pas, tu as eu plus qu'un autre, le meilleur de moi ... les parcours sans faute, n'existent pas.'* *'Il est le meilleur et le pire'*, om zijn eeuwige liefde Bardot te citeren. Gainsbourg heeft en route vaak het glas geheven en even vaak stukgeslagen, maar zelfs de scherven van zijn hand hebben de kracht van broodkruimels voor wie het spoor bijster is.

Het parcours Gainsbourg start in Parijs, zijn stad. Hij werd er geboren. Hij rookte, dronk, vree, at en sliep er (in die volgorde). Hij schreef er het overgrote deel van zijn immense songcatalogus, schilderde er, bedacht er de scenario's voor zijn films en begroef er zijn *art majeure*-ambities. In Parijs stond zijn huis en zoals elk adres waar hij verbleef, ontvluchtte hij ook de stad regelmatig. Gainsbourg was een schaker: objecten, vrouwen, adressen waren zijn stukken in beweging. Zo liet hij Parijs af en toe achter zich en zocht hij beschutting tegen de overvloed adrenaline die hem overweldigde. Op die momenten moest hij zich als het ware van de lucht afkoppelen en zo lang mogelijk de adem inhouden. Pas als hij dreigde te stikken stond hij weer met beide voeten in Parijs. Want daar herkende elke straatsteen Gainsbourg en die bekendheid was zuurstof voor hem. Hij kon niet zonder, hij voedde de erkenning door zelf erkentelijk te zijn. Hij schermde zich niet af, had geen buffers, hij was daar waar de Parijzenaars waren, in de vijfsterrenetablisementen, tussen de clochards en in zijn *hôtel particulier* waar hij slechts een deurbelrinkel van elke bezoeker verwijderd was. Hij wou dat de wereld om hem heen wist wie hij was. Hij, de anonieme en timide zoon van Russische inwijkelingen, beschimpt omwille van zijn uiterlijk, lange tijd afgewezen door het publiek en de vrouwen, was uitgegroeid tot een icoon in Frankrijk. *Faut le faire!* Met de roem begon hij weliswaar gretiger de lucht met Gitaneswalmen te kleuren en zich in rook te hullen. De stad trok soms rare ogen als hij door haar straten slenterde. Maar wie ook in zijn witte Repettoschoenen stond, Jekyll of Hyde, Gainsbourg of Gainsbarre, *papa gâteau of petit papa ...* Parijs ontwaakte en ging slapen met Serge.

Vijfentwintig jaar na zijn dood is Parijs nog altijd zijn stad. Zoveel straten, gebouwen, muren, deuren, vloeren, ramen ademen zijn aanwezigheid uit. Het woord 'Gainsbourg' werkt als een loper in de lichtstad, spreek het uit en deuren gaan open. Jonge mensen kennen de verhalen, de ouderen maken er deel van uit, iedereen wijst je graag de weg naar zijn waarheid. De talrijke adressen in de lichtstad die Gainsbourgs stempel dragen, staan in dit boek gebundeld. Vooraf bezocht, geproefd en overgoten met de jus van Serges belevenissen en van de liedjes die ernaar refereren. Klaar voor consumptie, bereid om bezocht, gezien en gehoord te worden. Volg het parcours Gainsbourg en laat je fantasie ontbranden als een bankbiljet van 500 francs!

En er is een toetje: Gainsbourgs route meandert niet alleen door Parijs, ook in de rest van Frankrijk trok hij een spoor. En daarbuiten. België en Nederland kruisten vaak zijn pad, op verrassende momenten, in onverwachte omstandigheden, Gainsbourg en de Lage Landen (hij noemde ze zelf Noord-Frankrijk), er valt heel wat te ontdekken. Op het moment dat hij zichzelf de *'cocktail du désespoir'* in een gebruikte tandpastabeker uitschonk, had hij trouwens alle continenten (op Oceanië na) bezocht. Een bijzondere prestatie voor iemand met een bijtende vliegengst. Gainsbourg, legende tijdens zijn leven, onsterfelijk na zijn dood ... met hem verveel je je nooit. En route!

‘Het moet het microfoongevoel zijn. Naar ik meen, of in ieder geval voor mij, was Gainsbourg de eerste die de microfoon zag en benaderde als een menselijk oor. Niet als een zaal met mensen die moest worden toegezongen maar als een individueel persoon tegen wie je kon fluisteren en die je heel dicht kon naderen. Zonder stemverheffing en slechts heel zelden met lange noten. Aan de hand van dat principe zijn ook de mixage en de productie van zijn liedjes tot stand gekomen. Er kan een voltallig symfonieorkest te horen zijn, aangevuld met een elektrische band en achtergrondzang, maar de stem ... die grote, zachte, verlangende, verleidende en duivelse stem ligt er boven op en bedekt alles. Als een donker dreigend wolkendek op een zomeravond ... bijna los van de muziek, die ondanks zijn soms orkestrale grootsheid toch altijd een decor lijkt. Lijkt! Want pas op. Hier is een ravissant componist aan het werk ... een vormgever eigenlijk, want het inzicht om muziek zo psychologisch-dramatisch in lagen van betekenis te laten klinken getuigt van waarlijk en groot kunstenaarschap.’

– Erik ‘Spinvis’ de Jong (°1961, zanger, songschrijver)